

SPF SENIORERNA Rönneå i Piteå, hade inbjudit till en träff, där man som fortsättning på träffen 31 januari, åter engagerat Robert och Katarina Ricken för att fortsätta informationen om judendomen. Denna gång började Katarina med att hälsa de cirka trettio som kommit till muséets sessionssal, med "La Shana Tovahl" till er allihop! Det betyder Gott Nytt År. I den judiska tideräkningen utgår man från att året indelas i tolv månader, 29-30 dagar per månad, vilket är detsamma som tolv månvarv. För att högtiderna skall komma under samma årstid, lägger man till en månad ibland, ca sju månader på 19 år. I år (2019) inföll nyåret, som kallas Rosh Hashana, söndag den 29 september. Vid solnedgången önskar judar världen över att varandra "La Shana Tovah". Man lägger av tradition ofta till Gott Nytt Sött År, La Shana Tova um'tukah, där det söta är en symbol för det goda i det nya året. Till exempel äter man äpplen, som man doppar i honung.

Tio dagar efter nyår kommer en högtid som heter Jom Kipur (försoningsdagen). Den är, kanske lite sorgsen, en högtid för eftertanke, att sörja de som har gått bort. Har jag sårat någon eller sagt något olämpligt? Det är nu man kan be om ursäkt, eller kan jag hjälpa någon som har det svårt? Fred och försoning ska slutas både med människor och med Gud. Jom Kipur är en fastehögtid och räknas till den viktigaste högtiden inom judendomen.

Chanuka-festen är en historisk fest, som firas till minne av att den judiska armén, Mackabéerna, lyckades återerövra templet i Jerusalem. I templet fanns bara olja för en dag, men som ett mirakel räckte oljan i åtta dagar tills man hade kunnat skaffa mer olja. Därför pågår Chanuka i just åtta dagar.

Påskan, som vi firar, infaller ju inte på samma datum från år till år, utan den firas beroende av månens läge. Det bestäms på ett sätt som liknar den judiska kalendern. Den judiska påskan (Pesach) firas till minne av utträdet ur Egypten. Under Pesach äter man endast osyrat bröd, matza, eftersom man vid flykten från Egypten inte hann låta brödet jäsa. På påskbordet har man en tallrik med olika symboliska matvaror, och innan middagen intas läser man ur en Hagadah som beskriver berättelsen om flykten från Egypten. Denna måltid kallas seder. Jesu, som var jude, sista måltid var just en seder och därför firas den kristna påskan i samband med den judiska påskan.

Sabbaten infaller vecka efter vecka och är därför på sätt och vis den viktigaste högtiden i den judiska kalendern. Den inleds när solen går ned på fredag kväll och varar till solnedgången på lördag kväll. Reglerna för sabbaten är viktigare än alla regler för övriga högtider. Man får inte laga mat, inte köra eller åka bil, inte tända eld, ljus eller lampor, man får läsa men inte skriva. Sabbaten ska vara en riktig vilodag, därför förbereder man t.ex. de måltiderna man ska äta under sabbaten före solnedgången på fredag.

Födelse.

Den ceremoni som äger rum vid ett barns födelse handlar om tacksamhet. Judiska gossebarn omskäres enligt tretusenårig tradition på den åttonde levnadsdagen. Pojkar får sina namn i samband med omskärelsen. För flickor hålls namngivning i synagogan där en förälder talar om vad flickan skall heta.

Döden.

Inom judendomen ses döden som en naturlig avslutning på livet. Enligt traditionen skall man inte lämna den döde ensam. För att visa den avlidna respekten, turas man om att vaka vid den döde ända fram till begravningen. Den som vakar, skall inte inta vare sig mat eller dryck, då det anses respektlöst. Begravningen sker så snart som möjligt, ofta inom 24 timmar, men begravingar får inte ske på sabbaten eller de andra helgdagarna. Inga blommor förekommer på judiska begravingar. Gästerna är med vid gravsättningen och var gäst går då fram och lägger ned några skopor jord i

graven. Under sju dagar efter begravningen pågår något som kallas "sitta Shiva". De anhöriga arbetar inte under denna period, utan visar sin sorg genom att stanna hemma. Vänner och släktingar besöker de anhöriga och har då med sig mat och dryck.

Efter Katarina och Robert Rickens presentation av judendomens högtider, regler och sedvänjor samt i vilken mån man tillämpar dessa, kunde den närvarande lyssnarskaran konstatera att, det finns mycket att betänka och begrunda.

Ordförande Lisbeth Lindmark avslutade kulturträffen genom att tacka Katarina, Robert och den närvarande publiken för ett intressant möte.

Text och bild: Bertil Berglund

Katarina Ricken

Robert Ricken